

سرعت سالمند شدن جمعیت ایران دو برابر جوامع توسعه یافته است

عالیه شکریگی گفت: در کشورهای توسعه یافته نیم قرن طول می کشد تا سالمندی جمعیت طی شود ولی در جامعه ایران به علت کاهش سریع باروری ۲۵ سال طول می کشد تا سالمندی اتفاق بیفتد.

عالیه شکریگی گفت: در کشورهای توسعه یافته نیم قرن طول می کشد تا سالمندی جمعیت طی شود ولی در جامعه ایران به علت کاهش سریع باروری ۲۵ سال طول می کشد تا سالمندی اتفاق بیفتد.

به گزارش خبرنگار مهر، نشست بررسی چالش ها و فرصت های سالمندی جمعیت ایران که به همت انجمن جامعه شناسی ایران با حضور عالیه شکریگی عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد، احمد بخارایی عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور و کامبیز کبیری کارشناس جمعیت سازمان ملل و دانشجوی دکتری جامعه شناسی دانشگاه پیام نور برگزار شد.

در این نشست که مشترکاً بین کارگروه های سالمندی و مسائل اجتماعی انجمن جامعه شناسی ایران، در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران برگزار شد، سالمندی و ابعاد اجتماعی آن و آینده نگرانی سالمندی در ایران بررسی شد.

سخنران نخست این نشست، دکتر عالیه شکریگی بود که به بحث های مقایسه جمعیت سالمندی ایران با جوامع توسعه یافته و در حال توسعه، چالش های سالمندی و اولویت بندی سیاست گذاری ها در این حوزه پرداخت.

وی گفت: مسأله سالمندی یکی از مسایل مهم جامعه در آینده خواهد بود. تعداد بیش تر سالمندی در سال های آینده نیاز به برنامه ریزی را ضروری تر و جدی تر ساخته است. کشورهایی که با مسئله سالمندی روبه رو شده اند و از آن گذر کرده اند را مطالعه کنیم و تجربه عملی آن ها را بشناسیم و از راه کارهای آنها استفاده کنیم.

مدیر کارگروه سالمندی به مقایسه اجمالی روندها و شاخص های سالمندی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه پرداخت. از نظر شکریگی شاخص سالمندی افزایش پدیده وابستگی است. نسبت جمعیت ۶۰ سال به بالا در کشور ایران ۸/۲ درصد کل جمعیت است و این جمعیت به سرعت در حال افزایش است.

زنانه شدن سالمندی موضوع دیگری بود که مورد بحث این جامعه شناس قرار گرفت و گفت: پدیده دیگر در جامعه ایران، زنانه شدن سالمندی است. زیرا امید به زندگی زنان بیش از مردان است. در مقابل ۸۰ مرد بالای ۶۰ سال، ۱۰۰ زن بالای ۶۰ سال زندگی می کنند. لذا توجه به حجم زنان سالمند و نوع نیازهای آنان باید برنامه های آینده تنظیم شود. ایران جزء جوامعی است که در حال سالمند شدن است. در کشورهای توسعه یافته نیم قرن طول می کشد تا سالمندی جمعیت طی شود ولی در جامعه ایران به علت کاهش سریع باروری ۲۵ سال طول می کشد تا سالمندی اتفاق بیفتد.

عالیه شکریگی در پایان سخنانش به ارائه پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت سالمندی در ایران پرداخت و گفت: بهبود شرایط زندگی سالمندان، تأمین تسهیلات حمل و نقل آسان، مناسب سازی مکان های عمومی، فرهنگ سازی از طریق رسانه، ایجاد زمینه های مناسب فرهنگی و اجتماعی، برنامه ریزی برای عدم انزوای سالمندان، ارتقای پوشش بیمه های تکمیلی و بیمارستانی برای سالمندان، در اولویت قرار دادن مسایل سالمندان، سیاست های توانمند سازی اقتصادی برای سالمندان، ایجاد خانه سالمندان توسط انجمن های خیریه، سیاست های اداری و سازمانی و هماهنگی بین دستگاه های اجرایی برای ارائه خدمات، استفاده از توانایی ها و مشاوره افراد سالمند در سازمان ها و ایجاد سهولت شغلی برای سالمندان را از جمله این راهکارها دانست.

دکتر احمد بخارایی سخنران دوم این نشست بود که بر ضرورت پرداخت نگاه آکادمیک به توسعه کیفیت سالمندی در ایران تأکید کرد. وی مسأله سالمندی را یکی از مسایل اجتماعی در ایران دانست که باید مورد توجه جامعه شناسان واقع شود. وی گفت: «جمعیت سالمند با انزوا و کم توانی و بیماری های مزمن همراه است و نیاز به حمایت های اجتماعی دارد. نگاه آکادمیک به پدیده سالمندی لازم است و باید استفاده از تجارب دیگران مورد توجه قرار گیرد. در کشور فرانسه دانشگاه سالمندی تأسیس شده است. موضوعاتی مانند تغذیه، مراقبت و درمان در این دانشگاه مطرح می شود و باید جامعه ما هم این موضوع را مورد توجه قرار دهد».

مدیر کارگروه مسایل اجتماعی به پیش نگرانی جمعیتی سالمندی در ایران پرداخته و گفت در ۱۰ سال آینده، ۱۲/۵ درصد جمعیت ایران سالمند خواهد بود که دوبرابر حال حاضر است و این جمعیت در ۲۰ سال آینده به ۱۷ میلیون نفر خواهد رسید.

محمد بخارایی در ادامه استفاده از امکانات تاریخی و ظرفیت فرهنگی برای جامعه برای مسئله سالمندی و همچنین تغییر و اصلاح نگرش کلان جامعه به این پدیده را بسیار مهم دانست و پیشنهاد کرد: باید N G O ها را به صحنه بیاوریم و دولت نظارت و حمایت کند و مددکاری جامعه ای در کشور شکل گیرد. اما معتقدم اصلاح نگرش در سطح کلان دشوارتر است.

کامبیز کبیری آخرین سخنران نشست بود که به تبیین و مقایسه روند سالمندی در نقاط مختلف جهان و ایران و سپس ارائه راهکار پرداخت. وی گفت: جهان در قرن ۲۱، با انتقال جمعیتی به سوی سالمندی روبه روست. برای مواجهه با این انتقال جمعیت، شناخت بهتری از سالمندان لازم است. سالمندی جمعیت، به معنای افزایش نسبت جمعیت بالای ۶۰ سال نسبت به کل جمعیت کشور است. اگر جامعه ای بالای ۸ درصد جمعیت سالمند داشته باشد، وارد مرحله سالمندی شده است. اگر

سالمندی را به معنای تعداد سال های مورد انتظار زندگی فرد پس از ۶۰ سال در نظر بگیریم، شیوه زندگی و آینده نگری فرد متفاوت خواهد بود. اگر سن متوسط و سن آتی جامعه افزایش یابد، سیاست های جامعه هم باید تغییر کند و نوع نگاه می تواند از سالمند بیمار و معلول به سالمند فعال و مولد تغییر یابد.

این کارشناس سازمان ملل، جمعیت سالمند جهان را در سال ۲۰۱۲، ۱۱٪، در سال ۲۰۳۰، ۱۶٪ و در سال ۲۰۵۰، ۲۲٪ دانست و گفت: براساس پیش بینی World Population prospect وابسته به سازمان ملل چون در آفریقا در آینده نزدیک شاخص های توسعه انسانی تحقق پیدا نخواهد کرد، بنابراین تنها قاره ای است که از الگوی فوق پیروی نکرده و وارد دوره سالمندی نمی شود.

وی همچنین عوامل مؤثر بر سالمندی را افزایش امید به زندگی، کاهش نرخ باروری در بلند مدت و کاهش مرگ و میر نوزادان و عوامل مؤثر بر کاهش نرخ باروری را افزایش تحصیلات، افزایش شانس حضور زنان در عرصه اقتصادی، تغییر الگوهای ارزشی و شهرنشینی دانست و گزاره هایی از ابعاد اجتماعی سالمندی بر شمرد و گفت: استان های شمالی کشور سالمندان بیشتری نسبت به استان های جنوبی کشور دارند. ۹۰ درصد جمعیت سالمند بی سواد هستند و ممکن است نتوانند امور روزمره خود را انجام دهند. تعداد سالمندان تنها در سال های اخیر افزایش یافته است، روابط بین نسلی تغییر کرده و فرزندان به دلایل مختلف، کم تر می توانند از سالمندان خانواده مراقبت کنند.

این کارشناس جمعیت شناسی، لزوم تغییر نگرش جامعه به سالمندی، لزوم برنامه ریزی کلان برای این پدیده، حضور اجتماعی سالمندان، ایجاد اشتغال و حمایت از شرکت های بیمه را ضروری شمرد و همچنین استفاده از تجارب کشورهای توسعه یافته در زمینه امنیت، آموزش و اقتصاد سالمندی را برای بهبود شاخص های زندگی سالمندی در ایران مفید دانست. برخی از این تجربه ها عبارت است از افزایش سن بازنشستگی، بازنشستگی پلکانی که فرد آرام آرام بازنشسته می شود، جلوگیری از بازنشستگی زودرس و فعالیت شرکت های بازنشستگی خصوصی.